

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Gdańsku

LGD-4101-016-02/2013

P/13/068

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Gdańsku

ul. Wały Jagiellońskie 36, 80-853 Gdańsk

T +48 58 768 36 00, F +48 58 768 36 05

lgd@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/13/068 „Przeciwdziałanie zjawiskom patologii wśród dzieci i młodzieży szkolnej”
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku
Kontrolerzy	1. Ryszard Łukajtis, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr 86545 z 3 października 2013 r., 2. Milena Szymańska, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 86548 z 8 października 2013 r., 3. Katarzyna Michalska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 88823 z 23 października 2013 r. (dowód: akta kontroli str. 1-6)
Jednostka kontrolowana	Zespół Kształcenia Podstawowego i Gimnazjalnego w Kolbudach, 83-050 Kolbudy, ul. Wybickiego 33 (dalej: „Szkoła”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Robert Aszyk – Dyrektor Szkoły (dowód: akta kontroli str. 7-12)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości¹ działania Szkoły w zakresie przeciwdziałania zjawiskom patologii wśród dzieci i młodzieży w latach szkolnych 2011/2012 i 2012/2013, z uwzględnieniem okresu do dnia zakończenia kontroli, tj. do 14 listopada 2013 r.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Szkoła w badanym okresie systematycznie podejmowała różnorodne działania w celu zapobiegania przejawom patologii wśród dzieci i młodzieży szkolnej, realizując w tym zakresie m.in. spójne programy: wychowawczy i profilaktyki, doskonaląc umiejętności profilaktyczne nauczycieli, oferując uczniom różnorodne formy zajęć pozalekcyjnych oraz bieżącą pomoc psychologiczno-pedagogiczną w przypadku zachowań patologicznych. Skuteczności tych działań dowodzą m.in. jedynie sporadyczne przypadki zachowań patologicznych wśród dzieci i młodzieży w Szkole. Rzetelnie wykonywano obowiązki w zakresie kontroli wypełniania przez dzieci i młodzież obowiązku szkolnego, a wnioski pokontrolne po kontroli NIK w zakresie przeciwdziałania zjawiskom patologii w szkołach i placówkach oświatowych w latach szkolnych 2005/2006 i 2006/2007 zostały zrealizowane.

Stwierdzone nieprawidłowości polegały w szczególności na:

- uchwaleniu Szkolnych Programów Profilaktyki: na rok szkolny 2011/2012 (dalej: „SPP na 2011/2012”) i na rok szkolny 2012/2013 (dalej: „SPP na 2012/2013”) z naruszeniem art. 54 ust. 2 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty² (dalej: „ustawa o systemie oświaty”) oraz z § 13 ust. 1 pkt 1 lit. a i b Regulaminu Rady Rodziców, stanowiącego załącznik nr 7 do Statutu Szkoły;
- sporządzeniu SPP na 2011/2012 i SPP na 2012/2013 bez zachowania należytej staranności o m.in. zapewnienie mierzalnych wskaźników stopnia ich realizacji oraz zaawansowania w czasie;

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.

- nieuwzględnieniu w Strategii działań wychowawczych, zapobiegawczych i interwencyjnych wobec dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem w Szkole (dalej „Strategia”) elementów wymaganych przepisami § 10 pkt 1 (w części dotyczącej rodziców i nauczycieli), 2, 6, 7, 8, 11 i 13 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem³ (dalej: „rozporządzenie MENiS z 31 stycznia 2003 r.”);
- dokonaniu oceny skuteczności SPP na 2011/2012 i SPP na 2012/2013 niezgodnie z założeniami określonymi w tych programach.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Realizacja zadań w zakresie zapobiegania (przeciwdziałania) przejawom patologii wśród dzieci i młodzieży przez szkoły

1.1. Spójność działań planistycznych w szkolnym programie profilaktyki i szkolnym programie wychowawczym

Opis stanu faktycznego

Według stanu na 3 września 2013 r.:

- w Szkole zatrudnionych było 109 nauczycieli (w tym 11 przebywało na urloпах zdrowotnych i długotrwałych zwolnieniach lekarskich), dwóch pedagogów oraz dwóch psychologów;
- do Szkoły uczęszczało 966 uczniów, z tego 530⁴ do 23 klas Szkoły Podstawowej i 436⁵ do 19 klas Gimnazjum).

(dowód: akta kontroli str. 41-42, 228-239)

W badanym okresie w Szkole obowiązywały⁶:

- ustanowiony zgodnie z art. 54 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy o systemie oświaty Szkolny Program Wychowawczy z 2010 r. (dalej: „SPW”) – uchwalony przez Radę Rodziców 8 września 2010 r. i podpisany (bez daty) przez poprzedniego dyrektora Szkoły (zatrudnionego na tym stanowisku od 1 marca 2007 r. do 31 lipca 2011 r.);
- SPP na 2011/2012 i SPP na 2012/2013 uchwalone, po zasięgnięciu opinii Rady Rodziców⁷, przez Radę Pedagogiczną Szkoły uchwałami – odpowiednio – Nr 58 z 19 października 2011 r. i Nr 71 z 13 października 2012 r.

SPW, SPP na 2011/2012 oraz SPP na 2012/2013 były spójne i uwzględniały wszystkie wymagania opisane w podstawie programowej.

(dowód: akta kontroli str. 43-79, 157-163, 373-378, 395-396)

Z wyjaśnień Dyrektora Szkoły wynika, że:

- SPW opracował zespół wychowawczy (pedagogów, psychologa i nauczycieli zatrudnionych w Szkole) na lata szkolne: 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013;

³ Dz. U. Nr 26, poz. 226.

⁴ Z tego 62 uczniów do trzech klas pierwszych, 94 – do czterech klas drugich, 80 – do czterech klas trzecich, 102 – do czterech klas czwartych, 92 – do czterech klas piątych i 100 – do czterech klas szóstych.

⁵ Z tego 151 uczniów do siedmiu klas pierwszych, 143 do sześciu klas drugich i 142 do sześciu klas trzecich.

⁶ Zgodnie z załącznikami nr 2, 4 i 5 do rozporządzeń Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. i z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (odpowiednio: Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17 i Dz. U. z 2012 r., poz. 977), działalność edukacyjna szkoły jest określona m.in. przez program wychowawczy szkoły oraz program profilaktyki dostosowany do potrzeb rozwojowych uczniów oraz potrzeb danego środowiska, obejmujący wszystkie treści i działania o charakterze profilaktycznym. Programy tworzą spójną całość i muszą uwzględniać wszystkie wymagania opisane w podstawie programowej.

⁷ Rada Rodziców przy Szkole wydała pozytywne opinie w sprawie SPP na 2011/2012 i SPP na 2012/2013 na posiedzeniach w dniach – odpowiednio – 7 sierpnia 2011 r. i 26 sierpnia 2012 r.

- SPP na 2011/2012 i SPP na 2012/2013 opracował zespół pedagogiczno-psychologiczny (psychologów i pedagogów zatrudnionych w Szkole)⁸;
 - psychologowie i pedagodzy uczestniczący w opracowaniu SPP na 2011/2012 i SPP na 2012/2013 nie brali udziału w szkoleniach zewnętrznych dotyczących tworzenia takich programów z uwagi na potrzebę realizacji innych priorytetów, w tym przygotowania Szkoły do przejścia sześcioletnia;
 - w Szkole w badanym okresie, oprócz SPP na 2011/2012 i SPP na 2012/2013, nie funkcjonowały równoległe inne plany działań profilaktycznych.
- (dowód: akta kontroli str. 245-247, 267-269, 351)

We wstępie do SPP na 2011/2012 i SPP na 2012/2013 napisano, że podstawą wyboru problemów istotnych dla Szkoły były doświadczenia nauczycieli, wyniki ankiet przeprowadzonych wśród uczniów, nauczycieli i rodziców oraz informacje docierające ze środowiska. Na tej podstawie za zachowania ryzykowne uznano: palenie tytoniu, używanie alkoholu, kontakt ze środkami odurzającymi i narkotycznymi, zachowania agresywne, brak umiejętności psychospołecznych w radzeniu sobie z problemami życiowymi.

Określony w SPP na 2011/2012 i SPP na 2012/2013 zakres zachowań ryzykownych był spójny z wynikami ankiet przeprowadzonych wśród uczniów Szkoły: 25 i 27 maja 2011 r. – w zakresie zagrożeń używkami (papierosami, alkoholem i narkotykami) i agresją uczniów w Szkole⁹ oraz 12 grudnia 2011 r. – w zakresie problematyki zażywania narkotyków i dopalaczy¹⁰.

(dowód: akta kontroli str. 61-79, 269-286)

Po określeniu zachowań ryzykownych w SPP na 2011/2012 i w SPP na 2012/2013 określono identyczne czynniki ryzyka ich wystąpienia (środowisko i normy społeczne, konflikty w rodzinie, dysfunkcyjne grupy rówieśnicze, niskie wyniki w nauce, brak celów życiowych, łatwość zdobywania substancji uzależniających), a następnie pięć takich samych (w każdym z programów) celów, tj.: poprawa relacji dziecka w grupie, stymulowanie rozwoju intelektualnego ucznia, zmniejszenie nasilenia zachowań agresywnych w szkole i poza nią, zwiększenie poczucia bezpieczeństwa każdego ucznia, zmniejszenie skali zjawiska uzależnień.

Realizację każdego z celów przewidziano w ramach usuwania problemów, którym nadano nazwy (odpowiednio): „Ja w grupie”, „Ja jako uczeń”, „Agresja wokół mnie”, „Bezpieczeństwo”, „Uzależnienia”, określając zadania, sposoby ich realizacji, realizatorów i „etap końcowy”. Zadania były sformułowane jednoznacznie i konkretnie.

(dowód: akta kontroli str. 61-79)

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że przy planowaniu zadań ujętych w SPP na 2011/2012 i SPP na 2012/2013 Szkoła współpracowała z Gminną Komisją ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii, Policją oraz poradnią psychologiczno-pedagogiczną.

(dowód: akta kontroli str. 262)

SPP na 2011/2012 i SPP na 2012/2013 określały przede wszystkim działania z poziomu profilaktyki uniwersalnej, z uwzględnieniem profilaktyki selektywnej

⁸ Z podpisanych 5 września 2005 r. zakresów kompetencji i obowiązków zatrudnionych w Szkole dwóch pedagogów i dwóch psychologów wynika, że do ich zadań należało: współudział w opracowaniu programu wychowawczego i profilaktycznego szkoły oraz podejmowaniu działań z nich wynikających (pedagodzy), a także współudział w uaktualnianiu programów wychowawczego i profilaktycznego (psycholodzy).

⁹ Badanie było anonimowe i przeprowadzone zostało przez szkolnych psychologów i pedagogów wśród 179 uczniów klas V i VI szkoły podstawowej oraz 202 uczniów klas I i II gimnazjum.

¹⁰ Ankietę przeprowadzono wśród 92 uczniów klas III gimnazjum.

w sytuacjach szczególnych. Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że problemy poszczególnych uczniów były rozwiązywane indywidualnie.

W SPP na 2011/2012 oraz SPP na 2012/2013 napisano, że sposobem ewaluacji będzie ocena ich skuteczności poprzez analizę ankiet dotyczących poszczególnych problemów.

(dowód: akta kontroli str. 63-73)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Szkoły w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. SPP na 2011/2012 i SPP na 2012/2013 uchwaliła Rada Pedagogiczna Szkoły, po zasięgnięciu opinii Rady Rodziców, co było niezgodne z art. 54 ust. 2 pkt 1 lit. b ustawy o systemie oświaty oraz z § 13 ust. 1 pkt 1 lit. a i b Regulaminu Rady Rodziców (stanowiącego załącznik nr 7 do Statutu Szkoły¹¹), które stanowią, że uchwalanie ww. programów należy do kompetencji rady rodziców, w porozumieniu z radą pedagogiczną.

(dowód: akta kontroli str. 60-61, 67-70, 157-163, 395-396)

Naruszenia ww. przepisu ustawy o systemie oświaty nie uzasadniają wyjaśnienia Dyrektora Szkoły (zgodnie z § 3 pkt 3 Statutu Szkoły pełniącego funkcję Przewodniczącego Rady Pedagogicznej), że ww. programy Rada Pedagogiczna uchwaliła w oparciu o rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół¹² (dalej: „rozporządzenie MEN z 21 maja 2001 r.”), gdyż w wyniku (dokonanej przepisami art. 1 pkt 16 ustawy z dnia 11 kwietnia 2007 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty i o zmianie niektórych innych ustaw¹³) zmiany art. 54 ust. 2 ustawy o systemie oświaty – z dniem 1 września 2007 r. przestały mieć zastosowanie w ww. zakresie przepisy § 2 ust. 2 tego rozporządzenia. Ponadto po kontroli NIK w zakresie przeciwdziałania zjawiskom patologii w latach szkolnych 2005/2006 i 2006/2007, przeprowadzonej w Szkole w 2007 r., NIK wniosła m.in. o przedłożenie Radzie Rodziców do uchwalenia obowiązujących w Szkole programów.

(dowód: akta kontroli str. 263)

2. SPP na 2011/2012 i SPP na 2012/2013 zostały sporządzone bez zachowania należytej staranności o zapewnienie mierzalnych wskaźników stopnia ich realizacji oraz zaawansowania w czasie, gdyż:

- dla poszczególnych zadań, określonych w ramach zdefiniowanych problemów nie określono (jak wynika z wyjaśnień Dyrektora Szkoły – z powodu niedostatecznej wiedzy osób tworzących programy) mierników efektywności ich realizacji, np. wielkością wyrażoną w procentach, liczbą osób będących odbiorcami, liczbą oddziałów klasowych objętych poszczególnymi przedsięwzięciami;
- nie określono w nich (jak wynika z wyjaśnień Dyrektora Szkoły – uznając, że działania realizowane są w przeciągu całego roku szkolnego, a część z nich w zależności od zapotrzebowania) harmonogramów realizacji zaplanowanych działań, ich zróżnicowania według grup adresatów (np. według wieku, czy grup podwyższonego ryzyka), osób odpowiedzialnych za ewaluację oraz terminu jej przeprowadzenia.

(dowód: akta kontroli str. 61-79, 263-264, 267)

¹¹ Uchwalonego przez Radę Pedagogiczną Szkoły uchwałą Nr 43 z 16 listopada 2010 r., wprowadzony w życie zarządzeniem Dyrektora Szkoły Nr 9/2010 z 30 listopada 2010 r.

¹² Dz. U. Nr 61, poz. 624 ze zm. – zgodnie z § 2 ust. 2 załączników nr 2, 3, 4, 5 i 5a do tego rozporządzenia program wychowawczy szkoły i program profilaktyki uchwała rada pedagogiczna po zasięgnięciu opinii rady rodziców i samorządu uczniowskiego.

¹³ Dz. U. Nr 80, poz. 542.

Ponadto w ww. programach:

- jedynie w ograniczonym zakresie (tylko dla jednego z pięciu celów: zmniejszenie skali zjawiska uzależnień) – jak wynika z wyjaśnień Dyrektora Szkoły, m.in. z powodu dotychczasowego małego zainteresowania rodziców proponowanymi formami edukacyjnymi – przewidziano działania skierowane do nauczycieli i rodziców (z art. 54 ust. 2 pkt 1b ustawy o systemie oświaty wynika, że program profilaktyki powinien być skierowany także do ww. odbiorców);
- napisano (we wstępach do programów), że podstawą wyboru problemów istotnych dla Szkoły były m.in. wyniki ankiet przeprowadzonych wśród nauczycieli i rodziców, tymczasem – jak wynika z wyjaśnień Dyrektora Szkoły – nie zostały one przeprowadzone; Opracowujący programy pedagodzy i psycholodzy wyjaśnili, że ww. ankiet nie przeprowadzono, gdyż uznano, że wiedza o istotnych problemach w Szkole z innych źródeł jest dostateczna, a przeprowadzenie ankiet wśród rodziców (podczas zebrań) i nauczycieli (na zebraniach Rady Pedagogicznej) jest dopiero planowane.

(dowód: akta kontroli str. 61-79, 259, 264, 384-391)

1.2. Cele i zadania wychowawcze w statucie szkoły

Opis stanu
faktycznego

Statut Szkoły odpowiadał wymaganiom zawartym w załącznikach nr 2 i 3 do rozporządzenia MEN z 21 maja 2001 r. Określono w nim m.in.: szczegółowe zasady wewnątrzszkolnego oceniania uczniów, organizację zajęć dodatkowych dla uczniów, zasady bezpieczeństwa oraz zasady promocji zdrowia, formy opieki i pomocy uczniom, którym z przyczyn rozwojowych, rodzinnych lub losowych potrzebna jest pomoc i wsparcie, w tym również pomoc materialna, organizację współdziałania z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi oraz innymi instytucjami świadczącymi poradnictwo i specjalistyczną pomoc dzieciom i rodzicom, organizację i formy współdziałania z rodzicami (prawnymi opiekunami) w zakresie nauczania, wychowania i profilaktyki. Cele i zadania Szkoły określono w Statucie w sposób uwzględniający ich realizację w SPW oraz w szkolnych programach profilaktyki.

(dowód: akta kontroli str. 80-166)

W działalności Szkoły w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.3. Doskonalenie nauczycieli w latach szkolnych 2011/2012 i 2012/2013

Opis stanu
faktycznego

W planach doskonalenia zawodowego nauczycieli na lata szkolne 2011/2012 i 2012/2013 przewidziano różne formy kształcenia nauczycieli Szkoły, tj. studia podyplomowe, kursy kwalifikacyjne i doskonalące, seminaria i warsztaty. Założono także inne formy doskonalenia wynikające z bieżących potrzeb Szkoły i polityki oświatowej, a także szkolenia Rady Pedagogicznej. W zakresie doskonalenia umiejętności profilaktycznych plany zakładały uczestniczenie w latach szkolnych:

- 2011/2012: jednego nauczyciela w seminarium poświęconym szkole promującej zdrowie i wszystkich nauczycieli w szkoleniu, dotyczącym pracy z dziećmi trudnymi,
- 2012/2013: dwóch nauczycieli w studiach podyplomowych (w zakresie etyki oraz socjoterapii), jednego – w kursie z zakresu wychowania do życia w rodzinie oraz wszystkich nauczycieli w szkoleniach z metod wczesnej interwencji w sytuacji agresji i przemocy.

(dowód: akta kontroli str. 167-178)

Działania ujęte w ww. planach były spójne z celami określonymi w SPP na 2011/2012 i SPP na 2012/2013. Zakres tematyczny szkoleń nie obejmował wprowadzie profilaktyki uzależnień, ale w ww. programach przewidziano szkolenia w tym zakresie – w zależności od potrzeb.

(dowód: akta kontroli str. 61-79)

Plany doskonalenia zawodowego nauczycieli na lata szkolne 2011/2012 i 2012/2013 w zakresie umiejętności profilaktycznych zostały zrealizowane. Dodatkowo w ww. zakresie w latach szkolnych:

- 2011/2012: nauczyciele uczestniczyli w dwóch szkoleniach („Stop środkom psychotropowym”, „Profilaktyka przedwczesnej inicjacji seksualnej”), a także w warsztacie i konferencji, poświęconych profilaktyce narkomanii;
- 2012/2013: czterech nauczycieli uczestniczyło w warsztatach, realizowanych w ramach programu krajowego pn. „Domowi detektywi”.

Działania w zakresie doskonalenia umiejętności profilaktycznych nauczycieli w latach szkolnych 2011/2012 i 2012/2013 finansowane były ze środków Komendy Głównej Policji, Gminy Kolbudy oraz Szkoły.

(dowód: akta kontroli str. 252-254)

W działalności Szkoły w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.4. Skala zjawisk patologicznych występujących w Szkole

Opis stanu
faktycznego

Z danych Szkoły wynika, że (łącznie w Szkole Podstawowej i Gimnazjum) w roku szkolnym 2011/2012 zachowanie patologiczne przejawiało 36, a w 2012/2013 – 42 uczniów. Wzrost stwierdzonych przez Szkołę zjawisk patologicznych wynikał przede wszystkim ze zwiększenia liczby (z 16 do 30) przypadków patologii w Szkole Podstawowej – w tym samym okresie w Gimnazjum odnotowano ich spadek (z 20 do 12). Najistotniejszy wzrost dotyczył przypadków agresji wobec innych (groźby, bójki i pobicia bez poważnych konsekwencji zdrowotnych) – z 10 do 19 w Szkole Podstawowej i z sześciu do siedmiu w Gimnazjum. W Szkole Podstawowej wzrosła ponadto liczba przypadków agresji skierowanej wobec dorosłego (z jednego do dwóch), rozbojów (z zera do trzech) oraz kradzieży (z dwóch do czterech). W Szkole Podstawowej nie odnotowano przypadku alkoholizowania się, natomiast w Gimnazjum wystąpiły dwa takie przypadki – w roku szkolnym 2011/2012. Zmalała liczba przypadków wandalizmu (z sześciu do zera w Gimnazjum). Na tym samym poziomie (dwa przypadki w Gimnazjum) utrzymywała się liczba przypadków używania środków odurzających.

W stosunku do wszystkich uczniów przejawiających zachowania patologiczne podjęto adekwatne działania profilaktyczno-wychowawcze. W zależności od wagi stwierdzonego zachowania były to m.in.: indywidualne rozmowy ze sprawcą i ofiarą, wzywanie i rozmowy z rodzicami, kierowanie na rozmowę do psychologa, zwrot cudzej własności, zawiadamianie o zdarzeniu policji. Część zdarzeń miała miejsce w drodze do lub ze Szkoły, a osobami zawiadamiającymi Policję byli rodzice poszkodowanych.

(dowód: akta sprawy str. 179-188)

Komendant Komisariatu Policji w Kolbudach poinformował, że na terenie Szkoły w latach szkolnych:

- 2011/2012: ujawniono sześć przypadków kradzieży, pięć rozbojów, jedno pobicie oraz jeden przypadek gróźb karalnych;
- 2012/2013: ujawniono sześć przypadków uszkodzeń ciała i jedno pobicie.

(dowód: akta sprawy str. 39-40)

W działalności Szkoły w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.5. Zjawiska i sytuacje szkolne w opinii uczniów i nauczycieli

Opis stanu
faktycznego

W przeprowadzonym w trakcie czynności kontrolnych przez kontrolerów NIK anonimowym badaniu ankietowym:

- 100 uczniów z klas VI Szkoły Podstawowej oraz II i III Gimnazjum (26% uczniów ww. klas), dotyczącym sytuacji i zjawisk w roku szkolnym 2012/2013 m.in.:
 - uczniowie wykazali, że często byli świadkami lub słyszeli od rówieśników o: wulgarnym wyzywaniu (42% uczniów), paleniu papierosów (37% uczniów), bójkach i szarpaninach (29% uczniów), piciu alkoholu (23% uczniów), wyśmiewaniu i wyszydzaniu innych (21% uczniów), rozpowszechnianiu o kimś złośliwych plotek (21% uczniów), niszczeniu mienia szkolnego (16% uczniów), robieniu złośliwych dowcipów (14% uczniów), wulgarnym zaczepianiu dziewcząt przez chłopców (14% uczniów);
 - 94% uczniów atmosferę w swojej klasie, a zwłaszcza kontakty między uczniami określiło jako przyjazne lub raczej przyjazne;
 - 75% uczniów zadeklarowało, że nie chciałoby zmienić szkoły (w sytuacji gdyby to od nich zależało);
 - 87% uczniów zadeklarowało, że nie zdarzyło się nie pójść do szkoły z obawy przed prześladowaniami ze strony kolegów;
 - 58% uczniów zadeklarowało, że powiadomiłoby nauczycieli, gdyby wiedzieli, że koledzy znęcają się nad kimś lub gdyby znali sprawcę kradzieży lub zniszczenia mienia;
 - 51% uczniów zadeklarowało, że nie uczestniczyło w minionym roku szkolnym w specjalnych zajęciach profilaktycznych dotyczących m.in. przeciwdziałania zjawiskom patologicznym (paleniu papierosów i piciu alkoholu, kontaktowi z narkotykami, przedwczesnej inicjacji seksualnej, czy przemocy w rodzinie);
 - 66% uczniów wskazało, że w Szkole należy wprowadzić zmiany, żeby uczniowie mogli czuć się w niej lepiej i bardziej bezpiecznie;
- 72 nauczycieli Szkoły (73,5% czynnych zawodowo), dotyczących sytuacji i zjawisk w latach szkolnych 2011/2012 i 2012/2013 m.in.:
 - 54% nauczycieli wskazało, że w Szkole nie występują czynniki utrudniające skuteczne eliminowanie nieprawidłowych zachowań uczniów, pozostali wskazali występowanie takich czynników jak: zbyt liczne klasy, zły przepływ informacji w gronie nauczycielskim, niedostateczna współpraca nauczycieli lub ich słabe przygotowanie do radzenia sobie w trudnych sytuacjach;
 - 79% nauczycieli wskazało, że w Szkole przeprowadza się corocznie diagnozy problemów i potrzeb środowiska uczniowskiego, przy czym 33% nie zna wyników tych diagnoz;
 - 89% nauczycieli uważa, że są (24%) lub raczej są (65%) dostatecznie przygotowani do radzenia sobie z sytuacjami trudnymi i patologiami;
 - zdaniem 47% nauczycieli w Szkole pracują nauczyciele, którzy nie radzą sobie z uczniami sprawiającymi trudności wychowawcze;
 - według 85% nauczycieli nie było konieczne zastosowanie środków przymusu bezpośredniego.

(dowód: akta kontroli str. 411-428)

1.6. Zajęcia pozalekcyjne prowadzone przez Szkołę

Opis stanu
faktycznego

W badanym okresie w Szkole prowadzono różne formy zajęć pozalekcyjnych. Organizowano zajęcia indywidualne, korekcyjno-kompensacyjne, dydaktyczno-wyrównawcze i logopedyczne, zajęcia w ramach programu „Wyrównanie szans edukacyjnych”, koła zainteresowań (np. matematyczne, wędkarsko-ekologiczne, wokarno-instrumentalne, wokarno-teatralno-aktorskie).

W roku szkolnym 2011/2012 w zajęciach pozalekcyjnych uczestniczyło łącznie 1.773 uczniów, a w 2012/2013 – 1.689 uczniów (odpowiednio: 173% i 164% wszystkich uczniów Szkoły).

Dyrektor Szkoły nie określił liczby uczniów z tzw. zachowaniami patologicznymi, uczestniczących w każdej z ww. form zajęć pozalekcyjnych, ponieważ – jak wyjaśnił – Szkoła nie prowadzi takich statystyk, a zajęcia były ogólnodostępne – wyjątek stanowiły świetlice socjoterapeutyczne oraz zajęcia sportowo-rekreacyjne, skierowane głównie do uczniów przejawiających zachowania patologiczne lub dotkniętych problemem patologii w swoim otoczeniu, w których uczestniczyło po 12 i 24 uczniów w obu badanych latach szkolnych.

(dowód: akta kontroli str. 255-258)

W badanym okresie w Szkole funkcjonowała świetlica, której funkcjonowanie uregulowano w § 4 rozdziału 4 Statutu Szkoły. Zgodnie z regulaminem świetlicy szkolnej (stanowiącym załącznik nr 9 do Statutu Szkoły), świetlica była czynna w godzinach od 7 do 16 i mogli z niej korzystać wszyscy uczniowie Szkoły Podstawowej i dojeżdżający uczniowie Gimnazjum oraz dzieci oczekujące na zajęcia dodatkowe.

(dowód: akta kontroli str. 164-166)

W działalności Szkoły w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.7. Szkolna strategia działań wychowawczych, zapobiegawczych i interwencyjnych wobec dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem

Opis stanu
faktycznego

Uchwałą Nr 55 z 29 sierpnia 2011 r. Rada Pedagogiczna Szkoły zatwierdziła Strategię, o której mowa w § 10 rozporządzenia MENiS z 31 stycznia 2003 r.

(dowód: akta kontroli str. 189)

Strategia zawierała elementy określone w § 10 pkt 1 (w części dotyczącej dzieci i młodzieży), 3, 4, 5, 9, 10, 12 ww. rozporządzenia, tj. uwzględniała systematyczne prowadzenie w środowisku szkoły edukacji prozdrowotnej, promocji zdrowia psychicznego i zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży, określenie zadań wszystkich pracowników Szkoły w zakresie pomocy dzieciom i młodzieży, zagrożonych uzależnieniem, procedury postępowania w sytuacjach szczególnych zagrożeń związanych ze środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi, z uwzględnieniem zadań osób podejmujących interwencje, współpracę z rodzicami w zakresie działań wychowawczych i zapobiegawczych, prozdrowotnych oraz interwencyjnych, sposób współdziałania pracowników Szkoły ze służbą zdrowia i Policją w sytuacjach wymagających interwencji, współpracę z różnymi instytucjami, w szczególności z organizacjami pozarządowymi, wspierającymi działalność szkół i placówek w zakresie rozwiązywania problemów dzieci i młodzieży oraz wewnątrzszkolne doskonalenie nauczycieli w zakresie profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży oraz sposobu podejmowania wczesnej interwencji w sytuacji zagrożenie uzależnieniem. Nie obejmowała natomiast działań określonych w § 10 pkt 1 (w części dotyczącej rodziców i nauczycieli), 2, 6, 7, 8, 11 i 13 tego aktu prawnego.

(dowód: akta kontroli str. 190-200)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności Szkoły w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W Strategii nie uwzględniono elementów, wymaganych przepisami § 10 pkt 1 (w części dotyczącej rodziców i nauczycieli), 2, 6, 7, 8, 11 i 13 rozporządzenia MENiS z 31 stycznia 2003 r., tj.:

- systematycznego prowadzenia w środowisku szkoły edukacji prozdrowotnej, promocji zdrowia psychicznego i zdrowego stylu życia wśród rodziców oraz nauczycieli (§ 10 pkt 1);
- opracowania metod i form rozwijania działalności informacyjnej (§ 10 pkt 2);
- aktywnego udziału dzieci i młodzieży w zajęciach profilaktycznych i w zajęciach umożliwiających, alternatywne wobec zachowań ryzykownych, zaspokajanie potrzeb psychicznych i społecznych (§ 10 pkt 6);
- dostosowania treści i formy zajęć profilaktycznych do zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży oraz stopnia zagrożenia (§ 10 pkt 7);
- edukacji rówieśniczej (§ 10 pkt 8);
- wspierania dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem, rozwijania ich poczucia własnej wartości oraz motywowania do podejmowania różnych form aktywności, w tym aktywności pozaszkolnej, zaspokajających ich potrzeby psychiczne i społeczne, rozwijających zainteresowania i umiejętności psychospołeczne (§ 10 pkt 11);
- dokonywania systematycznej oceny efektów podejmowanych działań wychowawczych i zapobiegawczych (§ 10 pkt 13).

(dowód: akta kontroli str. 190-200)

Wprawdzie z wyjaśnień Dyrektora Szkoły wynika, że powyższe elementy zawarto w innych dokumentach obowiązujących w Szkole, to jednak przepisy ww. rozporządzenia wprowadzają obowiązek ich uwzględnienia w Strategii i nie przewidują od powyższej zasady wyjątków.

(dowód: akta kontroli str. 264)

1.8. Wdrażanie działań profilaktycznych

Opis stanu
faktycznego

W badanym okresie Szkoła w ramach działań profilaktycznych uczestniczyła w realizacji następujących programów krajowych:

- „Domowi Detektywi”: głównym celem programu było opóźnienie inicjacji alkoholowej oraz dostarczenie wiedzy na temat działania alkoholu. Program realizowany był w Szkole od lutego do czerwca 2013 r. przez wychowawców i pedagoga w klasach IV Szkoły Podstawowej (łącznie 92 uczniów) w formie m.in. warsztatów, zajęć z liderami w klasie, gier i zabaw w ramach godzin wychowawczych;
- „Spójrz Inaczej”: celem programu było kształtowanie osobowości dziecka, pomoc w radzeniu sobie z problemami oraz nabywanie umiejętności współżycia w grupie. Program realizowany był w latach szkolnych 2011/2012 i 2012/2013 przez wychowawców w wybranych pięciu klasach Szkoły Podstawowej (łącznie 105 uczniów z klas I-III) w formie zajęć (jedna godzina tygodniowo);
- „Nie pal przy mnie proszę”: celem programu było opóźnienie inicjacji nikotynowej oraz edukacja antynikotynowa. Program realizowany był w latach szkolnych 2011/2012 i 2012/2013 przez wychowawców w wybranych, odpowiednio, sześciu i dziewięciu klasach szkoły podstawowej (łącznie 105 uczniów z klas I-III) w formie warsztatów (pięć godzin po 45 minut);
- „Profilaktyka a Ty” (dalej: „PaT”): celem programu było głównie zmniejszenie zjawiska narkomanii wśród uczniów szkół ponadpodstawowych i inspirowanie

rodziców młodzieży szkolnej do potrzeby pogłębiania wiedzy z zakresu profilaktyki narkotykowej. Działania w ramach programu podejmowano w latach szkolnych 2011/2012 i 2012/2013, w tym m.in. przeprowadzono ankietę nt. narkotyków, przeanalizowano jej wyniki, zorganizowano spotkanie z rodzicami 150 uczniów, a także tematyczny spektakl w sali gimnastycznej Szkoły, zainicjowano powstanie kolbudzkiej grupy PaT, zorganizowano udział uczniów Szkoły w spotkaniach regionalnych grup PaT. Działania te realizowane były przez pedagogów i nauczycieli Szkoły oraz podmioty zewnętrzne (w tym Policję).
(dowód: akta kontroli str. 238-239, 348-357)

W badanym okresie Szkoła realizowała dwa własne programy socjoterapeutyczne: „Żywe srebro” i „Otwarta dłoń”. Ich celem było, odpowiednio: korekcja zachowań aspołecznych u dzieci nadpobudliwych oraz zminimalizowanie zachowań agresywnych wśród uczniów klas IV-VI Szkoły Podstawowej. W zajęciach w ramach programów (realizowanych przez psychologa z uprawnieniami socjoterapeutycznymi w formie cotygodniowych warsztatów) uczestniczyło w badanych latach szkolnych – odpowiednio – trzech i siedmiu oraz dwóch i pięciu uczniów.
(dowód: akta kontroli str. 263, 353-354)

Szkoła podejmowała ponadto inne samodzielne działania profilaktyczne (w tym wynikające z planu pracy szkolnego zespołu promocji zdrowia), tj.:

- coroczne konkursy wiedzy o uzależnieniach dla uczniów gimnazjum,
- tworzenie przez zespół psychologiczno-pedagogiczny gazetki ściennych,
- rozprowadzanie przez pedagoga oraz przedstawiciela Towarzystwa Profilaktyki Środowiskowej „Mrowisko” w Sopocie ulotek na temat substancji psychoaktywnych oraz wskazujących rodzinę jako czynnik chroniący,
- propagowanie przez pedagoga, psychologa i wychowawców w roku szkolnym 2011/2012 wiedzy na temat szkodliwości palenia tytoniu wśród uczniów klas IV Szkoły Podstawowej (na podstawie materiałów Państwowej Inspekcji Sanitarnej „Znajdź właściwe rozwiązanie”),
- zorganizowanie w roku szkolnym 2012/2013: trzech wyjazdów do Towarzystwa Profilaktyki Środowiskowej „Mrowisko” w Sopocie 142 uczniów klas II Gimnazjum w celu uczestnictwa w warsztatach prowadzonych przez terapeutów, dwóch akcji (w październiku i listopadzie 2012 r.) diagnozy posiadania narkotyków wśród uczniów Gimnazjum przy współpracy z Policją i Strażą Graniczną oraz jednodniowych warsztatów dla klas I i II Gimnazjum na temat agresji i przemocy (we współpracy z Ośrodkiem Edukacyjnym PeDaGo w Krakowie),
- zorganizowanie w obu badanych latach szkolnych dwóch turnusów profilaktyczno-wychowawczych w Domu Wczasów Dziecięcych w Wygoninie w celu dostarczenia dzieciom doświadczeń społecznych mających korzystny wpływ na wywołanie zmiany patologicznych wzorców,
- w ramach podstawy programowej wychowania do życia w rodzinie pedagog przeprowadził lekcje na temat uzależnień od nikotyny, narkotyków, alkoholu oraz szkodliwości ich działania.

(dowód: akta kontroli str. 246-251, 356-357)

Spośród ww. działań i programów przez podmioty zewnętrzne realizowane były: „Profilaktyka a Ty” (Policja), turnusy w Wygoninie (pedagodzy z Domu Wczasów Dziecięcych w Wygoninie), warsztaty na temat agresji i przemocy (Ośrodek Edukacyjny PeDaGo w Krakowie), warsztaty na temat używek (Towarzystwo Profilaktyki Środowiskowej „Mrowisko” w Sopocie), diagnoza weryfikująca posiadanie narkotyków (Policja i Straż Graniczna). Działania te w całości finansowane były ze środków Gminy Kolbudy, przy czym nagrody w konkursie wiedzy o uzależnieniach ufundowała Rada Rodziców.

(dowód: akta kontroli str. 352-357)

Opisane wyżej działania (w tym w ramach ww. programów) były spójne z SPP na 2011/2012 i SPP na 2012/2013 oraz dotyczyły zarówno profilaktyki uniwersalnej (np. „Domowi Detektywi”), jak i selektywnej (programy socjoterapeutyczne „Żywe srebro” i „Otwarta dłoń”). W przypadku tych drugich wyboru uczniów dokonywano głównie na podstawie zaleceń wynikających z opinii i orzeczeń poradni psychologiczno-pedagogicznej, a także bieżących informacji od wychowawców klas (np. o uczniach z rodzin patologicznych lub wielodzietnych). W dwóch programach krajowych („Domowi Detektywi” i „PaT”) uczestniczyli także rodzice uczniów.

(dowód: akta kontroli str. 61-79, 247, 352-357)

W działalności Szkoły w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.9. Wykorzystanie przez Szkołę materiałów i propozycji działań profilaktycznych z MEN

Opis stanu faktycznego

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że Szkoła w latach szkolnych 2011/2012 i 2012/2013 nie wykorzystywała materiałów i propozycji Ministerstw Edukacji Narodowej z marca 2011 r. pn. „Profilaktyka używania narkotyków i tzw. dopalaczy przez młodzież”. Materiały te zostały wykorzystane przez wychowawców na lekcjach wychowawczych w roku szkolnym 2010/2011. W listopadzie 2012 r. Szkoła przystąpiła do realizacji programu krajowego „PaT”, spójnego tematycznie z ww. materiałami. W ramach tego programu odbyło się szereg spotkań z uczniami. Zorganizowano także spotkania z rodzicami uczniów na temat szkodliwości narkotyków i dopalaczy.

(dowód: akta kontroli str. 351-353, 393)

W działalności Szkoły w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.10. Szkolne oceny realizowanych programów wychowawczych i profilaktycznych

Opis stanu faktycznego

Dyrektor Szkoły dokonał pisemnych ocen realizacji SPP na 2011/2012 i SPP na 2012/2013 odpowiednio: 15 czerwca 2012 r. i 20 czerwca 2013 r. Ich podstawą były wyniki bieżącej pracy psychologów i pedagogów Szkoły, a w roku szkolnym 2012/2013 także wyniki ankiet dotyczących bezpieczeństwa w Szkole. W ww. dokumentach zawarto wnioski i zalecenia (tj. m.in. kontynuację dotychczasowych zadań, w tym wzmocnienie działań zapobiegającym wagarom), które uwzględnione zostały przy opracowywaniu programów na kolejny okres. W SPP na 2012/2013 wykorzystano wnioski z oceny SPP na 2011/2012 poprzez ujęcie w nim m.in. zadań: zapobieganie autoagresji i myślom samobójczym, promowanie aktywnego stylu życia, czy zapobieganie wagarom – dyscyplina na zajęciach szkolnych.

Z wyjaśnień Dyrektora Szkoły wynika, że ocena realizacji SPW (ustanowionego na lata 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013) jest prowadzona w bieżącym roku szkolnym (2013/2014) przez zespoły przedmiotowe. Wnioski zostaną wykorzystane w SPW na kolejne lata.

(dowód: akta kontroli str. 61-79, 201-202, 392)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności Szkoły w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Ocena skuteczności SPP na 2011/2012 i SPP na 2012/2013 nastąpiła niezgodnie z założeniami określonymi w tych programach, w których przewidziano analizę ankiet dotyczących poszczególnych problemów.

(dowód: akta kontroli str. 63, 73)

Wprawdzie z wyjaśnień Dyrektora Szkoły wynika, że w trakcie realizacji SPP na 2011/2012 i SPP na 2012/2013 uznano, że przeprowadzanie ankiet co roku nie będzie miało znaczenia diagnostycznego i odstąpiono od wcześniejszego założenia, to jednak odpowiednich zmian w tym zakresie w ww. programach nie dokonano.

(dowód: akta kontroli str. 263)

1.11. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana uczniom w związku z przejawami zachowań patologicznych

Opis stanu faktycznego

W latach szkolnych objętych badaniem Szkoła oferowała różne formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej, tj. zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, rozwijające uzdolnienia, specjalistyczne, korekcyjno-kompensacyjne, socjo-terapeutyczne, związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu, porady dla uczniów, zajęcia psychoedukacyjne dla rodziców oraz warsztaty dla rodziców i nauczycieli. W roku szkolnym 2011/2012 z ww. form skorzystało 1.183, a w 2012/2013 – 1.793 uczestników. Szkoła nie prowadziła szczegółowych statystyk na temat uczestnictwa w tych zajęciach uczniów przejawiających zachowania patologiczne.

(dowód: akta kontroli str. 235-237, 255)

Wobec wszystkich uczniów przejawiających zachowania patologiczne (36 w roku szkolnym 2011/2012 i 42 w roku szkolnym 2012/2013) pedagodzy szkolni podejmowali, w zależności od potrzeb, następujące działania: – rozmowy dyscyplinujące (indywidualne ze sprawcą, grupowe, klasowe), mediacyjne, z rodzicami, a w przypadkach powtarzających się negatywnych zachowań dziecka wezwania rodziców do szkoły, – informowanie wychowawców klas i dyrekcji szkoły, – analizę sytuacji dziecka w gronie psychologów i pedagogów Szkoły, – skierowanie do psychologa szkolnego, bądź na badania do poradni psychologiczno-pedagogicznej, – zgłoszenie sprawy na Policję lub do sądu rodzinnego, – poinformowanie kuratora sądowego.

(dowód: akta kontroli str. 182-188)

W działalności Szkoły w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.12. Zewnętrzny nadzór pedagogiczny w zakresie działań wychowawczych i profilaktycznych realizowanych w Szkole

Opis stanu faktycznego

W badanym okresie kuratorium oświaty nie prowadziło w Szkole ewaluacji zewnętrznej oraz kontroli.

(dowód: akta kontroli str. 226)

W latach szkolnych 2011/2012 i 2012/2013 kontrolowana problematyka nie była objęta Planem nadzoru pedagogicznego Dyrektora Szkoły. Z wyjaśnień Dyrektora Szkoły wynika, że działania prewencyjne są podejmowane na bieżąco.

(dowód: akta kontroli str. 210-225, 264)

W działalności Szkoły w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.13. Realizacja zadań w zakresie kontroli spełniania obowiązku szkolnego

Opis stanu faktycznego

Dyrektor Szkoły w badanych latach szkolnych kontrolował spełnianie obowiązku szkolnego przez dzieci zamieszkałe w obwodzie Szkoły. Przed rozpoczęciem każdego roku szkolnego Szkoła występowała do Urzędu Gminy w Kolbudach

o udostępnienie aktualnych wykazów dzieci z poszczególnych roczników, a w trakcie roku Urząd Gminy w Kolbudach na bieżąco informował Szkołę o zmianach meldunkowych dzieci z obwodu Szkoły. Ponadto w Szkole prowadzona była Księga Ewidencji Dzieci, w której odnotowywano stan spełnienia obowiązku szkolnego. O stwierdzonych przez Szkołę w badanych latach szkolnych 21 przypadkach niewywiązywania się przez ucznia z obowiązku szkolnego Dyrektor Szkoły każdorazowo zawiadamiał rodziców lub opiekunów prawnych uczniów. Ponadto w roku szkolnym 2011/2012 Szkoła przekazała Wójtowi Gminy Kolbudy do wiadomości trzy pisma (z 29 listopada 2011 r., 12 kwietnia 2012 r., 16 maja 2012 r.) dotyczące niespełniania obowiązku szkolnego przez trzech uczniów.

(dowód: akta kontroli str. 264, 287-347)

W działalności Szkoły w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości¹⁴ realizację przez Szkołę zadań w zakresie przeciwdziałania przejawom patologii wśród dzieci i młodzieży w latach szkolnych 2011/2012 i 2012/2013.

2. Realizacja wniosków po kontroli NIK przeprowadzonej w 2007 r.

Opis stanu
faktycznego

W wystąpieniu pokontrolnym z 16 stycznia 2008 r., skierowanym do Dyrektora Szkoły po przeprowadzonej w Szkole kontroli NIK, obejmującej swoim przedmiotem przeciwdziałanie zjawiskom patologii w szkołach i placówkach oświatowych w latach szkolnych 2005/2006 i 2006/2007 (kontrola Nr P/07/081) NIK wniosła o:

- 1) przedłożenie Radzie Rodziców do uchwalenia obowiązujących w Szkole programów;
- 2) zwiększenie udziału nauczycieli w kursach i szkoleniach z zakresu umiejętności rozpoznawania i przeciwdziałania zjawiskom agresji, przemocy, narkomanii oraz innych zachowań patologicznych;
- 3) rozważenie możliwości wdrożenia „Programu Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przystępczości wśród Dzieci i Młodzieży”¹⁵ przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 13 stycznia 2004 r.

(dowód: akta kontroli str. 429-433)

Pierwszy z ww. wniosków w roku szkolnym 2008/2009 został zrealizowany. Rada Rodziców uchwaliła również SPP na lata szkolne 2009/2010 i 2010/2011. SPP na lata szkolne 2011/2012 i 2012/2013 uchwalone zostały w sposób opisany w punkcie 1 sekcji „Ustalone nieprawidłowości” punktu III.1.1. wystąpienia.

(dowód: akta kontroli str. 373-383, 395-396)

Drugi z ww. wniosków zrealizowano poprzez przeszkolenie w okresie objętym kontrolą członków Rady Pedagogicznej w zakresie umiejętności rozpoznawania i przeciwdziałania zachowaniom patologicznym dzieci i młodzieży.

(dowód: akta kontroli str. 175)

Odnosnie realizacji trzeciego z ww. wniosków:

- z informacji przekazanej przez Szkołę do NIK 16 września 2008 r. wynika, że Szkoła podjęła działania w celu wdrożenia „Programu Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przystępczości wśród Dzieci i Młodzieży” w roku szkolnym 2008/2009;

¹⁴ Podobnie jak przy ocenie ogólnej, Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen cząstkowych dotyczących działalności w badanym obszarze: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

¹⁵ Program opracowany przez Międzyresortowy Zespół ds. Opracowania Programu Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przystępczości wśród Dzieci i Młodzieży przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji w 2003 roku.

- z wyjaśnień pracownika Szkoły, pełniącego w okresie od 1 marca 2007 r. do 31 lipca 2011 r. funkcję jej dyrektora wynika, że ostatecznie ww. programu nie wdrożono, jednak w Szkole stosowano elementy jego założeń, w tym procedury postępowania nauczycieli w sytuacjach zagrożenia dzieci i młodzieży przestępczością i demoralizacją, spotkania z kuratorami sądowymi i społecznymi.

(dowód: akta kontroli str. 372, 434-435)

W działalności Szkoły w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości:

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie realizację przez Szkołę wniosków NIK po przeprowadzonej w 2007 r. kontroli, obejmującej swoim przedmiotem przeciwdziałanie zjawiskom patologii w szkołach i placówkach oświatowych w latach szkolnych 2005/2006 i 2006/2007 (kontrola Nr P/07/081).

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁶ (dalej: „ustawa o NIK”), wnosi o:

- 1) przedłożenie Radzie Rodziców do uchwalenia obowiązujących w Szkole programów,
- 2) zapewnienie ujęcia w szkolnych programach profilaktyki mierzalnych wskaźników stopnia ich realizacji oraz zaawansowania w czasie, a także uwzględnienia w nich w szerszym zakresie działań skierowanych do nauczycieli i rodziców,
- 3) uzupełnienie strategii działań wychowawczych, zapobiegawczych i interwencyjnych wobec dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem w Szkole o brakujące elementy, wymagane rozporządzeniem MENiS z 31 stycznia 2003 r.,
- 4) zapewnienie bieżącej aktualizacji szkolnych programów profilaktyki w przypadku podejmowania decyzji o zmianach sposobów ich ewaluacji.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Gdańsk, dnia grudnia 2013 r.

Najwyższa Izba Kontroli

¹⁶ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

Kontrolerzy:

Delegatura w Gdańsku

Milena Szymańska
inspektor k.p.

.....
podpis

Katarzyna Michalska
główny specjalista k.p.

.....
podpis